RAPORT DOSELJENIKA

Redaktör: Kosovë Rexha-Bala Prilog broj 1 1976 god.

Sa ovim brojem Raport Doseljenika počinje novu seriju posebnih priloga na raznim jezicima.

KULTURNO-UMETNIČKO DRUŠTVO "BALKAN"

Podmladak KUD "Balkan" zabavlja preko 1200 dece u Bjurslätt-školi na kraju polugodišta.

U Göteborg-u ima nekoliko jugoslovenskoih društava osnovanih prema nacijama. KUD "Balkan" sakuplja razne narode i narodnosti. Zasnivano u jesen prošle godine, nastupilo je sa uspehom više puta u Göteborg-u (Konstmuseet, Stenhammar-salen, Liseberg 16 maja 1976, Medborgarhuset za Dan mladosti).

KUD "Balkan" gostovalo je i izvan Göteborg-a za doseljenike iz raznih zemalja u gradovima Skene i Alingsås, o čemu su pohvolmo pisale lokalne švedske novine.

IMMIGRANT-INSTITUTET

Immigrant-institutet je osnovan 1.januara 1973. godine. Osnovan je prema inicijativi jedne grupe useljenika i Švedjana. Cilj ove organizacije je:

1. Da daje svestranu informaciju o doseljenicima, a to se čini, pre svega, pomoću lista "INVANDRARRAPPORT", koji izlazi sa deset brojeva godišnje. U ovom listu se govori o debatama i predlozima u vezi doseljenika, a izdaje se kalendar sa najvažnijim dogadjajima u vezi doseljenika i popis novoizdatih materijala o doseljeničkim pitanjima, sa eventualnim recenzijama. (Cena: 60 kruna godišnje za organizacije, 30 kruna za pojedince, poštanski žiro 85 16 07-2)

2. Da pomaže nacionalne doseljeničke saveze i druge organizacije, koje rade za doseljenike šireći informacije. Isto tako, da poboljšava njihov položaj u švedskom društvu.

3. Da deluje, da doseljenici budu ravnopravni sa majoritetom stanovništva na svakom polju.

4. Da radi na koordinaciji i poboljšanju istraživačke delatnosti u zemlji, da pomaže piscima sa literaturom i kontaktima izmedju švedske i istraživačkih instituta u inostranstvu.

5. Da organizuje biblioteku i dokumentaciju o pitanjima doseljenika. U biblioteci će imati: literatura, knjige, raporti, publikacije o raznim doseljeničkim problemima, kako u Švedskoj, tako i u inostranstvu, informativne listove za doseljenike u Švedskoj i lepu književnost, napisanu od doseljenika u Švedskoj na švedskom i drugim jezicima.

STRUKTURA INSTITUTA

Institut je politički i religiozno nezavisan. Postoje dve kategorije članova: poledinci i organizacije. Članova-pojedinaca ima u 40 naselja. Broj organizacija-članica je do sada 23. Članarina za pojedince je 20 kruna, a za organizacije 50 kruna. (Članarina obuhvata i list "INVANDRARRAPPORT")

ŠTA JE URADIO INSTITUT ?

Institut je uzeo inicijativu i organizovao više javnih sastanaka sa diskusijom o aktuelnim doseljeničkim pitanjima. Svake godine sazove se godišnja skupština za doseljenike i predstavnike doseljeničkih saveza. Ova skupština se zove Invandrarforum (Doseljenički forum).

Institut je uzeo inicijativu za osnivanje Saveza doseljeničkih pisaca u Švedskoj, koja do sada obuhvata 55 članova-pisaca. Institut radi kao sekretarijat Saveza.

Postoji i jedna "istraživačka grupa" za doseljenička pitanja.

Institut je izdao i dve serije publikacija: "Članci i rasprave" i "Stihovi, novele, eseji". Sledeća publikacija: "Dokumentacija", planira se u toku 1976.godine.

Institut je do sada izdao 23 broja lista "Invandrar-rapport" (nov. 1975 godine).

Biblioteka Instituta se dopunjuje. Biblioteka se nalazi u ulici Lilla Brogatan 24 u Borosu. Tel. 033-130440.

KAKO SE INSTITUT FINANSIRA ?

Ekonomija Instituta se zasniva na članarini i pretplati, rasprodaji publikacija i doprinosima pojedinaca. Prilog za projekat, dala je Državna ustanova za doseljenike (Statens invandrarverk). Državni savet za kulturu dao je prilog za list "Invandrarrapport". Biblioteka je do sada stvorena od dobrovoljnih priloga. Sva aktivnost i Institutu je zasnovana na dobrovoljnoj bazi.

NENAD ANDREJEVIĆ

POETSKE REČI UMETNIKA

Nenad Andrejevič je rodjen 1931 godine u Jugoslaviji. Diplomirao je kao vajar, a pisanjem se bavi od svoje dvanaeste godine. Svoju prvu pripovetku objavio je 1952 godine, da bi zatim objavljivao u mnogobrojnim listovima i časopisima širom zemlje. Na konkursima za najbolju pripovetku, dobio je jednom prvu i dva puta drugu nagradu žirija.

Odrastao bez roditelja, prošao je mukotrpni život, menjajući mesta življenja, tražeći svoj životni i umetnički put, radeći stalno na ličnom usavršavanju. Radio je kao običan radnik, firmopisac, nastavnik, pozorišni slikar, glumac, novinar, da bi na kraju postao tehnički i glavni urednik, pre dolaska u Švedsku 1965 godine.

Knjigom "Laste bez gnezda", koju izdaje Immigrant-institut, predstavlja nam se kao pesnik.

Posle upoznavanja sa suvim činjenicama života pisca, u kratkoj biografiji, red je da se upoznamo sa njegovim životom preko njegovih pesama. U živim slikama on nam priča o jednoj ljudskoj sudbini, koju je on delio sa mnogo drugih u svojoj sredini, pa i u svim krajevima sveta. Postoji li mesto u svetu, gde nema ljudi koji nikako ne prihvataju da budu epigoni drugih? Zar osečanje nezavisnosti, slobode, nije duševna sila koja nas drži uspravno u životu, a istovremeno tera nas u borbu za ostvarivanje ovog osnovnog ljudskog prava, žrtvujući često i naš život? Ovom težnjom, ovim osečanjem, predstavlja nam se pesnik prvim stihovima uvodne pesme svoje zbirke "Laste bez gnezda":

"Ja nisam ničiji epigon
pod svetlom ovih sazveždja
i ne znam čijeg meseca".

Poznato je svima, da zvezde imaju svoju svetlost, ali ne planete (meseci), a ovim stihovima pisac tvrdi, da on nije epigon ni stvarnih ni lažnih velikana. Za pesnika, smisao života je duhovno bogatstvo, a cilj ljudskog života - ISTINA:

"Ja nisam nikad misao svoju
zahvatio čeličnim željama
da bih je pretvorio u Novac".

Sreća nije novac. Zar malo ima nesrećnih bogataša? Sreća je ljudsko razumevanje, prijateljstvo, ljubav.

Prve pesme zbirke, posvećene supruzi, pisane su u ženskom rodu - od žene, a ne o ženi. Veoma interesantno! Motivi su večni, lirski - tuga, čežnja, radost, nadanje, razočarenje, ljubav i mržnja. Ovaj ženski glas traži od nas prezrenje nestalnosti, kidanje mračnog ogrtača svakodnevnosti, nošenje u sebi časa večnosti. Privremenost svakodnevnog ljudskog života je očigledna pojava za svakog, ali večnost, kako shvatiti večnost? Ja verujem, da je to bogatstvo duhovnog života opevanog u lirici od pamtiveka. Večnost može da se odražava i u jednom trenutku kao uspomena. Večnost? Zar to nije ljubav? Zar to nije lepota? Zar to nije istina? Zar to nije dobrota? Zar to nije lutanje slepom ulicom života?

Lutanje pesnika i mnogih iz domovine u razne krajeve sveta, ima sjajno objašnjenje u stihovima:

"Ali su nas žigosali
Oni sitni
Iz Velike ulice.
Okrvavili naše tragove
i poslali nas lutanjima".

Ova strofa objašnjava i naslov knjige "Laste bez gnezda". Ovo je objašnjenje svih pečalbara, svih lutalica. Pečalba, skitanje, lutanje su - manje ili više - nasilne pojave, nikako dobrovoljne.

Nenad Andrejević je prvenstveno vajar i slikar, ali on oseća veliku potrebu da govori nekome u blizini i u daljini, na drugom kraju sveta, o svim onim što je prošlo i onim što će doći, da govori ne samo bojama, linijama i oblikom, nego i pesmom, da kaže još jednu pesničku reč o senkama bola i radosti, o putovanju po svetu i u sebe, o zemlji kojoj "dugujemo prvu suzu, da isplačemo sebe i druge".

Postoji mišljenje, da je vekovno pesničko doba prohujalo sa vihorom svemirskih letova, ali ja (nasuprot) verujem da je pesma večna, jer:

"S pesmom u prvi korak
nalaziš puteve svoje.
S pesmom pratiš bol gorak
kada sahraniš svoje.
S pesmom nadješ prijatelj
ko je".

Od 28 strane, reč uzimaju muški inicijali pesnika, ali i dalje govore pod uticajem ženskih unicijala. Tim ženskim inicijalima, toj ženi života, kaže:

"Ti ćeš biti moj vodič,
Ti ćeš moje ime vezati za svoje,
Ti ćeš pomeriti vreme
Da bi me našla
Uz obale reka".

Ostalim ljudima se obraća:

"Čoveče,
prodaju te kao životinju
za ne znam koju klanicu.
Čoveče,
na krst laži te razapinju
i tvojoj zdrobljenoj glavi
pokažu stanicu
koju nikad nisi našao ..."
"Tebi su pokazali zatvorena vrata,
znaš i mesto koje treba kupiti
za grob bez nasledja".

Nadajmo se, da Nenad Andrejević neće prestati sa pevanjem o običnim ljudima, koji su nemilom posrtali, koji su stisnuti strahom od neizvesne budućnosti:

"Naši su dani
traganje za novim svetovima,
gde niko nikog ne pita
kuda ide i gde će stići".

Nadajmo se, da neće prestati sa pevanjem o lopovima, koji oduzimaju ljudima pravo glasa i guše slobodnu reč:

"Neko je ukrao naše glasove.
Ljudi, vratite nam
Naše glasove,
mi bismo cvrkutali.
Vratite nam glasove!"

Preporučujem, da ovu knjigu nabave i pročitaju ne samo pečalbari, nego i sitni iz Velike ulice u veliki iz malih ulica, da bi saznali misli, koje mogu izvući svakoga iz treperenja ljudskih potresa.

KOSOVË REXHA-BALA

Raport Doseljenika je lični časopis doseljenika-pojedinaca i doseljeničkih udruženja.

Pišite šta mislite o svemu i svačemu:
o Svedskoj, o doseljeničkoj politici, o školi za doseljeničkoj decu, o izbornoj reformi, o društvenim problemima, o kulturi i dr.

Raport Doseljenika je tvoj lični časopis na tvom jeziku.
Upoznaj tvoje prijatelje sa ovim interesantnim časopisom.

Raport Doseljenika daje informacije o važnim aktualnim doseljeničkim pitanjima.

Imigrant-Institutet je ustanova doseljenika-pojedinaca i doseljeničkih udruženja, informativni centar bibliotekom i arhivom.

Pomognite ovu ostanovu i učlanite se u Immigrant-Institutet.

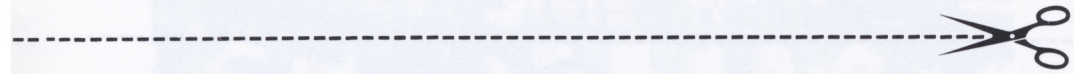

1. a) Naručujem ... primeraka "Laste bez gnezda" Nenada Andrejevića sa popustom. Cena 25 kr. plus poštanski troškovi pouzećem.
   b) Ako plaćate unapred ušparate poštanske troškove, onda košta samo 25 kr.

2. Željim biti član Imigrant-Instituta. Šaljem 20 kr. poštanskim kontom 85 16 07-2.

3. Željim pretplatiti se na Raport Doseljenika, koji izlazi uglavnom na Švedskom, a delimično na raznim jezicima.

Namn .....

Adress .....

Postadress .....

INVANDRARrapport

Bilaga nr 1, 1976.

I detta nummer: Information om Immigrant-institutet, och presentation av Nenad Andrejevičs diktsamling "LASTE BEZ GNEZDA", utgiven av Immigrant-institutet.

Diktsamlingen är den första som utkommer på serbokroatiska i Sverige.

Presentation av musik- och dansgruppen "Balkan", Göteborg.

Beställning av Nenad Andrejevičs bok "Laste bez gnezda" görs bäst genom att sätta in 25 kr på postgiro 85 16 07-2. (Vid beställning per brev eller telefon tillkommer postförskottsavgift 2:75 för enskilda, eller exp.avgift 5:00 för organisationer som begär faktura)

STÖD IMMIGRANT-INSTITUTETS VERKSAMHET GENOM ATT PRENUMERERA PÅ INVANDRARRAPPORT (30 KR ENSKILDA, 60 KR ORGANISATIONER) BLI MEDLEM I IMMIGRANT-INSTITUTET! PG 85 16 07-2.

Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB, Borås 1976

Frankeras ej
Immigrant-Institutet betalar portot

Immigrant-Institutet
Box 10034
500 10 BORÅS 10

Svarsförsändelse
Kontonummer 3404
500 10 BORÅS 10